

פרוטוקול מס' ~~122~~ 122

מישיבת ועדת הכספים מיום ד', ה' באלול
תש"ז - 15.8.56, בשעה 16.00.

=====

נוכחים: הברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- י. בדר
- י. רוקח
- א. בהיר
- י. אפרתי

מוזמנים:

- מר ארנון - מנהל כללי של משרד האוצר
- מר מועלה - מטעם משרד האוצר
- מר ספיבק - מטעם משרד האוצר
- מר בזק - מזכיר הועדה

סדר-היום:

הקצבת מטבע הונג ליינח 1956/57
הדו"ח הכספי לחקופת אפריל 1956 - 30 ליוני 1956
שונות

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

קיבלנו מהחשב הכללי חשבוה לשאלות שהאגנו לפני מטפר שבועות בקשר למשכורת השרים, להוצאות אל"ל ולהחזקת מכוניות. החומר הזה נתבקש בוועדת הכספים וערי כחו כנראה ארכה קצת משום שאריך היה לרכז את כל המספרים האלה. אינני יודע מדוע זה ארך כל-כך זמן, אבל בכל אופן קיבלנו את החומר. הוא מכיל שלושה לוחות: ריכוז משכורת השרים בשנים 1953 - 1956, ריכוז הוצאות החזקת מכוניות בשנים 1953 - 1956 וריכוז הוצאות אל"ל, כיבודים ולוחות בשנים 1953 - 1956.

י. בדר:

מה בנוגע להחזקת דירות?

היו"ר י. גורי:

פה לא מדובר על החזקת דירות.

הה"כ בקר העיר קודם, דרך אגב, שלא רשום על החומר שהוא טודי. את השאלו אותי אם החומר הוא טודי או לא - אתקשה להשיב. הוא אינו טודי משום שאין כל סיבה להחזיק זאת בטודי; יחד עם זאת, את השאלו אותי אם כדאי לעשות מטעמים מחומר זה - ויש פה כמה דברים שאפשר לעשות מהם מטעמים - הייתי אומר: לא. כלומר, החומר אינו טודי ועם זאת אינני חושב שהוא נושא למטעמים.

י. בדר:

זו איננה הדרכה מספקת בשבילי.

היו"ר י. גורי:

אני אומר מה שאני יכול לומר: אינני יכול לומר שהחומר הוא טודי, אבל אני חושב שאין זה ראוי כי הוא ישמש נושא לפרסומים.

י. בדר:

אני חושש שהחומר אינו מלא, ביקשתי גם - ואולי זו היחה בקשתי העיקרית - למק נתונים לגבי ההוצאות להחזקת דירות השר.

היו"ר י. גורין

קיבלנו את החומר הזה במלואו ממבקר המדינה.

מר בזק

קיבלנו רק על רכישת הדירות. וה"כ בדר
שאל גם על הוצאות כחלונות מטיח עירוניים,

הסקה, טירוח נקיון וכו'.

היו"ר י. גורין

אני מבין שעלינו לקבל עוד לוח אחד,
ואם הוא חסר נקבל אותו. לא זה העיקר.

י. בדר

בשבילי זה העיקר. לגבי יתר הדברים עד
גבול מטריים אני מוכן לקבל כל הוצאה של

הוועדה.

היו"ר י. גורין

אני שואל את חברי הוועדה מהי דעתם, מפני
שאין לי כל סיבה לומר שהחומר הוא טוב.

א. בהיר

הוועדה ביקשה את החומר כדי לדון, ומל
זמן שהיא לא דנה בו הוא אינו לפרטום.

י. בדר

דעתי היא שהחומר הזה אינו טוב ויש
לפרט אותו. אני, למשל, הייתי יכול
לשאל שאילתא כזו, לבקש חשובה על כל פרט ופרט, והייתי מקבל חשובה
מעל במת הכנסת. דבר אחד הוא נכון: לא בריא שיעשו מזה מטעמים,
לכן הייתי מציע שהאוצר יפרסם את החומר הזה בבת אחת ובמלואו. זה מוטב
מאשר שיבואו עתונאים אלי ואל מר רוקח וישאלו פרטים על החומר. מבחינה
מעשית אין לי שום ספק שחומר זה בצורה מקוטעת יסתכן בגיזה שהוא אופן
לעחון זה או אחר, ואני מבטיח לכם שלא לעחון "חרות". אני חושב כי
מוטב שהחומר הזה יובא לידיעת הציבור באופן רשמי ולא בצורה מקוטעת.

היו"ר י. גורין

אני הולך שהה"כ בהיר צוץ כאשר אמר שאם
החומר הזה נתבקש הוא נתבקש על-מנת שהוועדה
העבור עליו ואולי גם תחליף דעות.

מר ארנון

אינני יכול לומר בטח האוצר שהחומר הוא
טוב. אבל אם בידי הברירה לפרסם חומר
של האוצר, יש לנו חומר יותר טוב, אך אם התעוררה שאלה בוועדה הכספית
בקשר לחומר מטריים, אנו ממציאים אותו. ואם עכשיו הה"כ בדר מציע
שהאוצר יפרסם את החומר הזה, זה מעמיד אותנו במצב כגילו אנהנו רואים
במספרים אלה חשיבות מיוחדת ומבכרים לפרסם אותם על פני אלפי מספרים
אחרים שיש באפשרותנו לפרסם. אם עומדים על כך אני מוכן להביא שאלה
זו בפני הנהלת האוצר. הנטייה האישית שלי היא שיש דברים יותר מעניינים
לפרסום בעתונות. אם שואלים אותי אם ראוי לפרסם חומר זה, חשובתי
היא: אינני יודע; אבל אם שואלים אותי אם אסור לפרסם אותו - אינני
יכול להגיד שאסור, אינני יכול להגיד שמנקודת ראות האוצר או בסחון
המדינה מספרים אלה טובים. אם ירצה שאלה את נכון מספר זה או אחר -
אבדוק זאת.

י. בדר

בכל זאת הייתי מעדיף שתהיה החלטה ברורה
בענין זה. נוסף לזה אני מבקש להשלים
את החומר על ידי צירוף המספרים הנוגעים להחזקת הדירות.

מר ארנון

אני מוכן לקחת את החומר בהזרה ולתוזר
אותו כעבור שבועיים עם החומר הנוסף
שחבר-הכנסת בדר ביקש, וכך אבדוק את המספרים שלגביהם מחזוררות שאלות.

י. רוקח

אני מבקש לבדוק את החומר הנוגע למשרד
הבריאות בסעיף "כיבודים", אש"ל ושונות".

היו"ר י. גורין

נשוב לשאלה זו כלנקה את שאר החומר.

הדו"ח הכספי לחקופת אפריל 1956 - 30 גיוני 1956

היו"ר י. גורי:

אני מבקש את מר ארנון לתת הטבר לדו"ח הכספי לחקופת אפריל 1956 - 30 גיוני 1956.

מר ארנון:

בקשר לדו"ח הכספי ל-3 החודשים הראשונים היה אצלנו דיון ראיתי את לפרט את החומר או לא. עלי לומר שהטיבה שאנו החלטנו לפרט את החומר באותה אורה ובאותו היקף כמו שעשינו חמיד היחה, שלא-פרטום של מספרים שאחה נותן באופן רגיל יש בערך אותה השפעה אלא בלי שתוכל לדבר על פרטום, אבל לא מפני שאנו כה שמחים מהפרטום הזה.

ההכנסה וההוצאה בשלושת החודשים הראשונים בלירות ישראליות, ביטח הרגיל של פעולות המדינה, היו בערך כמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה הקודמת והשנה לפני כן. אנו קיבלנו בערך 21% מכלל ההכנסה בשלושת החודשים הראשונים ואנו הוצאו בתקציב הרגיל ובתקציב הפיחות בערך אותו סכום. זה נורמאלי, מפני שבשלושת החודשים הראשונים איננו מקבלים 25% מכלל ההכנסות אלא קצת פחות. זאת למדנו במשך 8 שנים של קיום המדינה, זאת אנו יודעים גם מארצות אחרות, שבשלושת החודשים הראשונים של שנת התקציב ההכנסה מפגרת ובאופן מיוחד בשלושת החודשים האחרונים של השנה אנו מקבלים יותר מ-25%.

יש סיבה למה בטעיפיים מטויימים של ההכנסה ההכנסות היו טובות, באופן מיוחד יש לציין את המכס, זה קיבלנו יותר מ-25%. הסיבה היחה שאנו קנינו באופן מיוחד למלאי, בחוץ זה ברזל ועץ החייבים במס. אבל זה לא מוכיח שבמכס במשך כל השנה ההכנסה תהיה יותר גדולה מההוצאה.

גם בהוצאה יש בשלושת חודשים אלה התפתחות רגילה. אנונו דואגים - ואני מבין שזה גם רגיל בשביל אנשי האוצר - על רמת ההוצאה באופן מיוחד בתקציב הרגיל, כי יש עליה בטכומי המטכורת שאנו צריכים לשלם והמצב של הקופה די קשה. המצב הקשה ביותר - וזוהי הסיבה למה השבנו את לפרטם מטפריים אלה או לא - הוא בקרן המגן, בתקציב הבטחון, פרט להוצאות הרגילות של משרד הבטחון המופיעות בתקציב הרגיל.

בעמוד ב' של המכוא בטעיף ד' יש הטבר מה קרה בשלושת החודשים בקרן המגן. אנונו החלטנו השנה עם גרעון של 10 מיליון. ז.א. היה גרעון של 20 מיליון, אבל היחה רזרבה של 10 מיליון, כך שהגרעון למעשה היה 10 מיליון. בטוף יוני הגרעון הזה עלה ל-56 מיליון, כלומר ב-46 מיליון יותר. עלי לומר שגרעון זה איננו רק בלירות ישראליות. עבור הקניות אנונו מטלמים דולרים ובספרי החשב הכללי מופיעים כל 10 מיליון דולר כ-18 מיליון ל"י. אנו הוצאנו בשלושת חודשים אלה - ואני מבקש לא לפרטם זאת - בערך 26 מיליון דולר, בתלקט של חשבון התקציב הרגיל אבל בתלקט העיקרי שלמנו מקרן המגן.

ההכנסות של קרן המגן היו קטנות בקופה זה וזה טבעי. זהב המגן עוד לא פעל, הכנסת אישרה את החוק בקבראשית יוני וזה החלטנו לפעול. יש סכומים קטנים במכס, אבלו ובמס הכנסה. אנו מעריכים שבשלושת החודשים הבאים יהיו תוצאות יותר טובות בהכנסות, אבל איננו אומר שנת יספיק לכסות את הכל, זאת אנו מוסיף את ההכנסות במטבע חוץ. חוץ מזה הגדלנו את המלאי ב-25 מיליון ל"י. בתקציב הפיחות מופיע סעיף בן 34 מיליון ל"י להגדלת המלאי. אנו רשמנו

כחוצאה בטלוסה חודשית אלה 8.5 מיליון, כלומר 25%. אם נוריד 8.5 מיליון אלה מ-25 מיליון, הסכום המעשי שהוצאנו להגדלת המלאי, הרי יוצא שהגדלנו את המלאי ב-16,5 מיליון. אם נצרף סכום זה לסכום של 56.5 מיליון, שהזכרנו לעיל, הרי נמצאנו למדיה שדרוש כיסוי ל-73 מיליון.

באותו עמוד, ב', בטעיה ה' אנו מראים מנין לקחנו את הסכום הזה, הגדלנו את הוצאות בארץ ובחוץ לארץ ב-34 מיליון. הגדלת הוצאות לוטפיים אחרים - 17 מיליון. בעמוד האחרון של הדו"ח ממצאו שני סכומים אלה ב"זכאיה בנקים" - במטבע ישראלי 9 מיליון ובנקים במטבע חוץ - 25 מיליון, גיחו 34 מיליון.

אשר לטעיה "זכאיה הלוואות" - 17 מיליון, זוהי עליה בחוב שיש לנו ממלווה הביטוח. כגון ישנו חמיד הקושי אין לרשום. בטביל החשב הכללי זהו חוב בלירות ישראליות, מפני שאנו חייבים לירות ישראליות לסוכנות, אבל מבחינה מעשית אנו מגדילים את החוב במטבע חוץ, מפני שהסוכנות מקבלת מהבנקים באמריקה דולרים, היא נותנת את הדולרים לאוצר ואנו מקבלים הודעה שאנו חייבים לירות ישראליות. הגמח היא שאנחנו מקבלים בעד זה דלרים. לכן את אעשה את החשבון של הסוכנות והמדינה ביחד - זוהי טוב הגדלה של חוב המדינה במטבע חוץ. 42 מיליון קיבלנו בהגדלת החוב במטבע חוץ ו-9 מיליון בהגדלת החוב בלירות ישראליות.

אשר לסכום 22 מיליון מ"תקבולית מיוחדים" - ואני מדגיש שגם זאת אין לפרסם - אנחנו קיבלנו אותו על חשבון יקרן התמורה ועודפי המזון מאמריקה. אח"כ מתחילה הפרוצדורה הידועה - כל הזמן הם לא משחררים, אבל אחרי הוד יים, שלוחה חודשית, תצי שנה או שנה - הם משחררים. עכשיו זה הולך די מהר, אבל בכל זאת זה חלוי בגורמים שונים; אם, למשל, מחליפיה אדם באיזה מקום זה גורח לעיכוב של חודש-חודשיים. נגד הכספים האלה אנחנו מקבלים הלוואה מהבנק באופן אוטומאטי, זה הופך להיות הכנסה של תקציב הפיתוח. הסכומים האלה גדלו השנה, בקשר עם הקושי בשיחורר עודפי מזון, כי פתאום קבעו פרוצדורה אחרת. לכן 22 מיליון שהם לא שיחורר במשך הזמן - ואני חושב שרוב הכסף יהיה משוחרר בסוף ספטמבר-השחמשנו בהם לפעולות מימון. בדרך זו כיסינו את הגרעון. אח"כ עשינו מין חקר, למטרות שלנו, מה עשינו בלירות ישראליות. את עלינו לנהל את הענין אנחנו צריכים לדעת מה אנחנו עושים. חשבנו לפרסם זאת, אבל בענין הפרסום אנחנו נמצאים במצב קשה ביותר, מפני שאין לנו שום ענין לפרסם שהנמצאו את כל הכסף במטבע חוץ. אינני מעונינים לפרסם כמה אנחנו מוציאים במטבע חוץ.

י. בדר: זה מתברר מהדו"חות של נגיד בנק ישראל.

מר ארנון: נכון, איש שבאמת מעונין לדעת יכול לצרף כל מיני סכומים.

אני אחרון שיגיד שהחמורה איננה כל-כך גרועה, מפני שלא חשבו מאין אחת מקבל את המכה, אבל אם רואים רק את החלקים אפשר להגיע למסקנות לגמרי לא נכונות. ישנה זאלה את אנחנו מעונינים שהאנשים ידעו שאנחנו הוצאנו סכום כזה להוצאות בשחון. אני מודיע לחברי הועדה שב-3 חודשים אלה ההשפעה של פעולותינו בלירות ישראליות היחה לגמרי בוישראלית, מאזנח, בלירות ישראליות לא עשינו פעולות אינפלציוניות. קיבלנו רק הלוואה של 9 מיליון בלירות ישראליות. אבל ההוצאה הגדולה בדולרים אני יודע שהיא בעיה קשה. למעשה חמיד יש שחי בעיותו הבעיה של הנהלת העסק כלפינו וכלפי חוץ לארץ ויש ענין של בשחון. יינו קשר בין העסק הפנימי לבין העסק החיצוני. אינני אומר שלא היחה כל השפעה לפעולותינו בלירות ישראליות, כי בכל זאת לקחנו 9 מיליון ל"י, אבל זוהי השפעה הרבה יותר קטנה מסיכול לחשוב אדם שהוא רק חלקים של הדו"ח.

ההוצאה של תקציב הפיחות מופיע חלק יחסי של הסכומים לשלמנו בשנה שעברה כמקדמה לשנה זו, והשנה העברנו סכומים אלה לטעיפיה מתאימים. באופן מיוחד שלמנו על המסומים החזיקים "בריטניה".

בדף 22-23 הוספנו הלוואה בין ההתחייבויות, סיכום הוועדה, לחקורה מרץ-יוני, כך שלא חאטרכו להפסי במאזן הקודם מה היה כחוב שם.

המאג בהודט יולי וגם באוגוסט, מהינת הלירות הישראליות, מחחיל להיות חמור, בעיקר בגלל הווצאות בתקציב המגן - לא רק מה שהצבא מוציא אלא גם מקלטים, הפירות וכו'. עם זאת אני חולב שאנו נמטיך לחיות בחחום ההכנסות. יש לנו הוצאות מגן, פרט לתקציב הרגיל, כ-65 מיליון בלירות ישראליות.

היו"ר י. גורי:

לאחר שסיימנו את הדיון בתקציב הבטחון כתבתי מכתב לשר האוצר ולשר הבטחון וודעתי להם שוועדת הכספים אינה רואה את הדיון בתקציב הבטחון כדיון טכטיים, אלא רואה אורך לקיים בירור נוסף כדי לברר כיצד יאונן תקציב הבטחון. ביקשתי להודיע לנו מתי יבוא הבירור הזה. סיכמנו שהמשלה ברגע שחראה לעצמה אפשרות להביא את ההצעות להיוון - תביא אותן בפני הוועדה. אני שואל האם אפשר לראות בראשית ספטמבר דיון כזה.

מר ארנון:

אולי, אבל אינני יכול להבטיח.

י. בדר:

האם דו"ח זה כולל גם מה שהייתי קורא חובות המסרדיים? נניח שמשרד העבודה מבצע

עבודה אבל טרח קיבל חשבון.

מר ארנון:

לא, זה חשבון כספי.

י. בדר:

למה אינכם מפרסמים את המצב של החובות המבוטטים? למשל: המלווה האמריקני, המלווה של הבנק ליצוא וליבוא, מלווה העצמאות, מלווה הפיחות וכו'.

מר ארנון:

אנו מפרסמים את כל החובות הלא תקציביים, מפני שאנו מפרסמים את החוב לבנק ליצוא וליבוא, למשל, באופן אוטומאטי בתקציב.

י. בדר:

מה הם הסימנים באופק שנזכרה לתקציב נוסף? האם אי-אפשר להבטיח שאם זה יהיה הפעם לא יהיה תקציב בדיעבד?

היו"ר י. גורי:

ברור שתקציב מס' 3 מוכרה להיות השנה, אין לזה כל ספק. ברור שלפי מצב הוצאות בתקציב הבטחון מוכרה להיות תקציב מס' 3.

מר ארנון:

האוצר עדיין מקווה שלא יהיה אורך בתקציב נוסף, אבל זה חלוי בהרבה דברים העלולים לקרות במשך בהרבה שנה.

היו"ר י. גורי:

חשובתך אינה מובנת לי. בטוח הבטחון בכל אופן ברור שאנו מוציאים יותר.

מר ארנון:

אבל איננו זקוקים לתקציב בטביל זה.

היו"ר י. גורי:

סעיף מס' 4 בתקציב מס' 2 קובע ששר האוצר יכול להוציא סכומים נוספים.

י. בדר:

פירוש הדבר שוועדת הכספים הסמכות לקבוע תקציב נוסף.

הינ"ר י. גורי:

ועדת הכספים אינה יכולה לאשר ללא גבול הוצאות בלי כיסוי. באופן פורמאלי היא יכולה; אבל היא לא תעשה זאת למעשה, היא לא יכולה להוציא סכומים ללא כיסוי. מדוע אמרנו שאנו לא רוצים את הדיון בחקציב הבטחון כדיון טכני? - מפני שלא רצינו להחטוף בסעיף 4 של חקציב מס' 2, קבענו שאנו מודאגים מהמצב הזה שמוציאים כספים ללא כיסוי.

מר ארנון:

אם אנו ואודיע לכם שמצאתי יהודי עטיר אשר יתן לנו 100 מיליון - אנו איננו

זקוקים לחקציב נוסף.

י. ברר:

אני רוצה להוסיף בקשה לשאלתי: אנהנו קיבלנו את הדו"ח הזה באמצע אוגוסט, כלומר בהפרש של 6 שבועות, חקופה זמן לגמרי לא מוגזמת. בכל זאת, בזוכרי מה כתב "הארץ" לפני שנה הייתי אסיר תודה לאוצר אילו הדו"ח לסוף ספטמבר היה מגיע לידינו בהקדמה המכחימלי, כדי שנוכל בעצמנו להגיע למסקנה אם צפוי לנו חקציב נוסף או לא.

א. בהיר:

אני מבין ליש פה השבון של 64 מיליון ל"י, אבל הייתי אומר ש-50 מיליון או 40 מיליון ל"י זהו סכום שלו היה בידי האוצר במטבע ישראלי יכול היה לשלח את הדולרים בבנק ישראל, יכול היה לקנות דולרים אחרים, יכול היה לא להקטין את קרן המטבע. אני מבין שהמצב בינתיים לוחץ וזה מסבך את האוצר יותר ויותר. ברצוני לדעת, האם לפי מצב המטבע, היחרות בבנקים, חושב מר ארנון שיש בארץ מטבע ישראלי, שאילו היו מעמידים לנגד עיני האזרחים מטרה מסויימת, הח היו מסקיעים את המטבע הזה? השאלה שלי היא: האם האוצר רואה אפשרות של גיוס אמצעים בארץ, אשר יוכלו במידה מסויימת לא לפגוע במטק אלא לחקן את המצב הכספי של האוצר, וזאת לא בדרך של כפייה אלא בדרך של פניה לציבור?

י. רוקח:

עד כמה שזכור לי בחקציב מס' 1 היה סכום של 34 מיליון ל"י למטרות בלתי נראות מראש.

מר ארנון:

מסכום זה הוצאנו 8.5 מיליון ל"י לכיסוי הגדלת המלאי.

י. רוקח:

הדו"ח הזה הוא לטוף יוני, אנהנו עומדים לקח באמצע אוגוסט; מה קרה בינתיים - האם

המצב הורע או הוטב?

י. אפרתי:

אני מבין שהסכום הזה של 56 מיליון ל"י אינו אומר עדיין גרעון שנתי בחקציב.

מר ארנון:

לא.

אשר לשאלתו של חה"כ רוקח, אינני יכול לענות עליה במלואה, אלא במידה מסויימת על המצב ביולי. בוודש יולי ישנה בערך התפתחות באותו כיוון של שלושת הוודשים הקודמים, ז.א. גל ירות ישראליות היה יותר קשה מאשר היה בוודשים אלה לפני שנה; במטבע חוץ היה כן מצב לא קל, אבל היה איזה כיסוי. מכל מקום אין התפתחות מהפכנית אחרי יוני.

י. רוקח:

ז.א., נמשכת הטנדנציה להגדלת הגרעון.

מר ארנון:

במטבע חוץ - כן; בלירות ישראליות - קצת.

תקציב מטרת הוצ' ל בת 1956/57

מר ארנון:

קודם כל אני רוצה להודיע פה חבר, שהאוצר
אולי פעם יצטרך לשנותו והוא גובע לכוחות
של החקציב הזה הנקרא "חקציב מטבע הוצ", ואילו בפניה אנהנו כותבים
"חוכניה רשיונות יבוא ושירותים במטבע הוצ", ולא האלהנו ולא זכינו עד
עכשיו לכך שגם בכריכה החיצונית נכתוב "חוכניה רשיונות יבוא ושירותים
במטבע הוצ". אני אומר זאת מפני שהאופי של החקציב הזה הוא אופי אחר
מאשר החקציב הרגיל. הצמת היא לזה אומדן מה יקרה במשק בהרבה שטחים
ומה תהיה התוצאה בהכנסה והוצאה במטבע הוצ. בהכנסה זה ברור ביותר:
הרבה מההכנסות באות עדיין ממקורות הוצ ואנו לא מסייעים במאומה על
ההכנסה הריאלית את אנו כותבים מטבע מסויים. כאן יש לנו הטמעה הרבה
יותר קטנה להגיע למטרה במספר טעימים מאשר יש לנו בהכנסה בחקציב הרגיל.

אבל גם בהוצאה, מה שהנורמאליזציה במסך
גדלה והולכת באותה מידה קטנה הסמעתנו הישירה על חקציב מטבע הוצ.
אחן דוגמה: במידה שאנהנו מבטלים את החלוקה, מסחררים מצרכים מפיקות
ואומרים לציבור: תקנה כרצונך ולא מה שאנהנו קובעים לך - הרי אומדן
הפרטים השונים בחקציב הוא יותר קשה. מפני שאין אחת יודע את האיש
רוצה להוציא את כספו לחוצות צמר או לחוצות כותנה או לחוצות פלאסטיק
וכו'. אם אחת נותן נקודות לקניית נעליים - זהו מצוה להשתמש בהן,
ובמידה שאחת מבטל את הנקודות והחלוקה - הביקוש פוחת באופן אוטומאטי,
מפני שאף אחד אינו יכול להרשות לעצמו לא לקנות בחלוצים.

אני אומר זאת מראש, מפני שאם אנהנו רוצים
ללכת בדרך זו, ואנהנו בכל זאת רוצים שהחקציב יחן למטרד מטרת מסויים,
אנהנו צריכים להיות מוכנים לאפשר לקנות בטעימים מסויים יותר מאשר
אנהנו חושבים שהאכלוסיה צריכה בטביל חצרוכה במשך השנה, מפני שברור
שלאחר שיהרר מצרך מפיקות ישנה סכנה אחת גדולה: ישנו פחד שהוצרים
לפיקות. אם מטירים את הפיקות מעל מצרך מסויים, אבל המלאי של אותו
מצרך הוא קטן מדי, ישנה סכנה שהביקוש של מצרך זה יגדל באופן בלתי
פרובורציונאלי. כלומר, כשמסחררים מצרך מפיקות, הקהל צריך להיות בטוח
שיש מלאי מספיק של אותו מצרך. לכן, אם רואים בחקציב מטבע הוצ שיש
עליה מסויים דווקא בטעימים שאנהנו רוצים להביאם לידי נורמאליזציה,
אין זה אומר שאנהנו חושבים שבביצוע החקציב בשלם את כל הכסף; אבל אם
לא רוצים לסכן את השיטה, יש לדאוג שבאומדן יהיו סכומים מספיקים, כדי
לחת מטבע הוצ בטביל כל הרשיונות.

י. אפרתי:

ישנו יבוא פרטי ויבוא ממסלחי; מהי החלוקה
בין שניים אלה?

מר ארנון:

אינני יכול לענות על זה כרגע, אני מוכל לברר.

י. אפרתי:

האם אחת בטוח שיוציאו פחות מאשר רשיונות
היבוא?

מר ארנון:

אינני בטוח, פה צריכה להיות גמישות.
אם השוק דורש עוד קצת כוחנה - אינני
יכול לסרב, כי אז או שהמחירים יעלו והביקוש יגדל או שנצטרך להזר
לחלוקה, וזה גרוע.

אם נשווה את ההכנסה בשנת 1955/56 עם
זו בשנת 1956/57 נראה שהשנה ההכנסה תגדל ב-80 מיליון. אנהנו חושבים
שלאי האומדן תהיה עליה לא כל-כך גדולה בענייני יבוא, וזה כולל יבוא
טמוי ויבוא בלתי טמוי. ביחד העליה תהיה בערך ב-10 מיליון דולר, ואם
אנהנו נראה מה היה הסכום הממשי לפני שנה, זהו בערך אותו סכום.

י. רוקח:

יצוא המזון פירושו תירות?

מר ארנון:

תירות, תעופה, טפנות - כל דבר שאינו מופיע במאזן המטרי, שאינו קשור בסחורה. בעמוד 12 ישנו פירוט של היצוא המזון.

אנחנו מעריכים שבשנת 1956/57 נקבל בערך 6 מיליון פהחו בסעיף הנקרא "הסכמים בינממלתיים" - שילומים, מענק, עודפי מזון ופיצויים. לעומת זאת אנחנו הושגים לקבל הרבה יותר מההידות העולמית. ממלוח הפיתוח אנחנו הושגים לנקבל 8 מיליון יותר, בסעיף "מוסדות" - הרבה יותר, מפני שיש לנו הכנסה ממלוח הביסוס. כן הבאנו בהשגות נקבל מהבנק ליהוא-ליצוא 20 מיליון דולר. בסעיפי ההכנסות והגדלה הגדולה ביותר היא כמה לנקבל מההידות או בפעולות השייכות לפעולות היהדות - מגביה ומלוח הפיתוח.

בעמוד 14 מופיע הסכום של ההוצאות, שם אנחנו רואים מה קרה בשירותים ובתצרוכת. בסעיפי התצרוכת מופיע סכום של 250 מיליון במקום 227 מיליון לפני שנה. בשירותים ישנה עליה מ-56 מיליון ל-82 מיליון.

י. רוקח:

איפה מופיעים השלומי הובוח?

מר ארנון:

בעמוד 19. כפי שאמרתי זוהי למעשה הובוחי רשיונות יבוא, אבל המימון, גם של החובות, אינו מופיע בחקאיב, לא בהכנסה ולא בהוצאה.

התצרוכת עלתה קצת יותר. הדלק ישנה עליה שבבה בחלקה כחוצאה של הגדלת התצרוכת והמלאי, לעומת זאת ישנה הקטנה במיליון דולר בזכות הדלק תוצרת הארץ. אנחנו מקווים שתחנת השמל תחיל לעבוד בהודש זה, ובמלל יש עליה בתצרוכת של השמל ודלק. 2 מיליון מוקדשים להגדלת המלאי. טבעי שיגדל גם הסעיף "החזקה ותיקונים", מפני שהמשק גדל. בסעיפי "בריאות" ו"חינוך" ישנה תוספת במלאי. בסעיף "הינוך" הכוונה היא לספריה.

י. רוקח:

למה מקציבים סכומים כה גדולים בנייר, בזמן שכאן סכריחים את הוצאות העתונות לקנות נייר מחדרה ועולה ב-100 דולר יותר מאשר נייר יבוא?

מר ארנון:

בסעיף זה יש סכום ניכר למשרד הגמנות, לסוגי נייר מיוחדים שאינם מיוצרים בארץ.

בסעיפי מזון ישנה ירידה הואיל והשנה לא הגדלנו את מלאי המזון באופן מיוחד. כן קטנו הסכומים ליהוא תוצרת קלאית מפני שלא היחה השנה בצורת. בסעיף הומרי גלה ותעשייה ישנה עליה קטנה, והילו בסעיף "יבוא אחר" ישנה הבעיה של עודפי מזון. אנחנו מקהלים השנה יבוא של בשר, מעודפי המזון במחיר גבוה בדולרים, עם הרבה שומן, אבל אנחנו משלמים אותו בחלקו בהלוואה ובחלקו הוא ניתן לנו כהענקה.

הסחורות שאנחנו מביאים מחוץ לארץ בחלקן רואים אותן כהשקעה ובחלקן כיבוא לטח יבוא. למשל: לא כל המלט הוא לתצרוכת פנימית ואין לראות את כל הסכום כהשקעה. על סמך זה מופיע כאן הסכום של 14 מיליון. מחולק: בחלק ב' - 9 מיליון ובחלק ג' - 5 מיליון.

בהשקעות ישנה העליה הגדולה ביותר, בהשקע ובתעשייה. זה קשור לסעיף השילומים, לצורך להשקע ולתעשייה שאנו קונים באופן מיוחד. ישנה גם עליה בסעיפי "התעבורה" ו"דואר", בעיקר בקשר עם רכישת אניות. גם בנוגע להשקעות בצורך ליצור השמל וגם בנוגע לרכישת

אניוה בחקציב זה מופיעים רק התשלומים שאנחנו צריכים לשלם בשנה זו ולא כל הסכום. הואיל ואנחנו משלמים רכימות אלה בשנים הבאות מהשילומים - הסכום הזה אינו מופיע בשלמותו.

הי"ר י. גורי:
החקציב הזה נבדל מהחקציב הרגיל בזה שאנחנו לא מצארים אותו אלא מקבלים ביאורים ורוטמים לפנינו. אם יש לנו יסוד לערער ולדרוש שינויים, זאת אפשר לעשות, אבל לא בגדר של איסור. הטאלה היא: באיזו דרך נעסוק בחקציב זה? אינני חושב שנעסוק בכל סעיף בנפרד, אני מעדיף שיחאלו שאלות.

א. בהיר:
אם נצריך את שלושת הסכומים שהוצאו להגדלת המלאי, הגדלת ההשקעות -אני מחכוון בהשוואה לשנה שעברה - וההוצאות לבטחון במטבע חוץ ונפתיה בסכום זה את החקציב - באיזו מידה זו יכסה את הגדלת הגרעון?

מר ארנון:
בשנה שעברה היחה הגדלה במלאי בסכום של 16 מיליון והגדלת ההשקעות - ב-13 מיליון, כלומר הגרעון גדל ב-40 מיליון לערך. אבל היו הכנסות מיוחדות.

א. בהיר:
בשנה שעברה חסרו לנו, נדמה לי, 270 מיליון לעומת 230 מיליון בשנה שלפניה; הייתי רוצה לדעת האם אנחנו הגדלנו זאת בתצרוכת או בהשקעות ובמלאי. יש לי הרושם שההגדלה בגרעון נבעה בעיקר משום שגזל היבוא של צרכי השקעה בעין וכן של מלאי; אני רוצה לדעת האם זה נכון או לא.

מר ארנון:
ישנה הגדלה של מלאי, השקעות ותצרוכת. התצרוכת גדלה ב-12 מיליון. אנחנו חושבים שבשנה השוטפת ההפרט יהיה כ-60 מיליון.

א. בהיר:
בהשוואה לתקציב לפני שנתיים, כאשר הסכום במטבע זר היה 390 מיליון, גם אם השנה נגיע ל-480 מיליון, ז.א. תהיה עליה ב-90 מיליון דולר, הרי בסכום זה יש פחות מ-15 מיליון דולר הגדלה של התצרוכת.

מר ארנון:
ישנם סעיפים בהם יש ירידה. ביבוא של חוצרת וקלאית תהיה ירידה, במזון ובזבלים גה כן תהיה ירידה בשנת 1956/57. אם ישנה עליה בסעיף "החזקה" ו"חלקי חילוף" - זאת אי-אפשר למנוע, כי המשק גדל. גם העליה בסעיף "דלק" היא טבעית. אשר ליבוא לתעשייה מקומית, זה ענין פחות משמח.

א. בהיר:
האם אינך חושב שגדלו המחסנים של התעשייה המקומית והמלאי אינו אותו מלאי שהיה, אלא מכסה את הגידול בסעיף "חומרי יבוא לתעשייה"?

מר ארנון:
במידה שזה קרה זה קרה דווקא בשנת 1954/55. היום מצד הקמעונאים אין דרישה מיוחדת להגדיל את המלאי.

א. בהיר:
בכל אופן נדמה לי שאנחנו טועים אז טוענים כי הורע מאזן המסחרי.

מר ארנון:
במאזן המסחרי יש להתחשב בעובדה שהיבוא גדל למטרות בטחון; אבל במידה שלא הוקטן היבוא האחר - המאזן המסחרי הורע.

ג. בהיר:

אחה אמרת להסקעות בכין והמלאי מכטיח
אח גידול הגרעון במאזן, ז.א. נוספו לארץ
ערכים. נכון לאנחנו הוצאנו כסף, אנו יכולים לזעק כמה גדל החוב במטבע
חוץ, כזי לעשות חירום, אבל גידול החוב חלוי בטחון, וזה יכול להיות
דבר לשנים, לא לחצרות שוטפת.

י. אפרתי:

היצוא כולו מסתכם ב-102 מיליון, מזה
40 מיליון יצוא חקלאי ו-62 מיליון יצוא
חפשייתי. ז.א. שהערך המוסף של היצוא החפשייתי הוא 15 מיליון ואילו
של היצוא החקלאי - 30 מיליון.

מר ארנון:

אנחנו מרוויחים מיצוא בלתי סמוי: 30 מיליון
מנקלאות, כ-20 מיליון מחפשייה וזוד כ-5
מיליון מיצוא סמוי. ז.א. הכנסתנו במטבע חוץ היא 60-55 מיליון.

הי"ר י. גורי:

בקוויה רובים, אח אנחנו נטכס את התמונה,
מתקבל שמ-480 מיליון אנחנו מוציאים להסקעות
120 מיליון וליבוא לצרכי יצוא כ-60 מיליון. שני מספרים אלה
המסתכמים ב-180 מיליון מהווים כ-38% מהתקציב ואילו 62% הנוותרים הולכים
לחצרות, בכלל זה שירותי הבטחון. אינני יכול להלק את השירותים לפי
הוצאות בטחון ושירותים אחרים. זוהי התמונה הכללית. אני יודע שהלק
מהיבוא לצרכי יצוא "נזול", אבל נקבל שזה 60 מיליון, פירוש הדבר
ש-62% מוציאים לשירותים, כולל בטחון ורזרבה. כדי שנוכל לעמוד על המגמות
של התקציב הזה אני שואל את מר ארנון האם נוכל לקבל לוח שיכיל מספרים
של שנים אחדות, כלומר התקציב בקוויה רובים, לפי סכומים ואחוזים,
אבל עם הבדלה של ההוצאות לבטחון, לא לכלול את ההוצאות הבטחון בכלל
השירותים, ביבילנו יש לעשות את החשבון הזה לחוד.

כן אני שואל האם אפשר ל קבל תמונה על

הערך המוסף לפי הליבות גדולות של התקציב הזה. גם את החשבון הזה אפשר
לעשות בתמונה רטרופקטיבית של 3-4 שנים. אילו קיבלנו את שתי הסבלאות
הללו ברטרופקטיב של 3-4 שנים, זה היה מעלה לפנינו תמונה של מגמות
ההתפתחות של התקציב הזה. זה גם ישמש רקע לדיון, מפני שאנחנו איננו
דנים על כל סכום וסכום אלא על מגמות בקווים רובים.

מר ארנון:

אנחנו נכין את הלוחות האלה אבל בלי לכלול
את הספנות.

י. בדר:

ראשית כל הייתי רוצה לשאול מהו שער הלירה
היוח?

מר ארנון:

דולר אחד שווה 1.8 ל"י.

י. בדר:

במקרים מסויימים משלמים בעד דולר פחות,
במקרים מסויימים דורשים בעד דולר 1.80
ל"י פלוס פרמיה ובמקרים מסויימים משלמים בעד דולר 1.80 ל"י פלוס
פרמיה.

מר ארנון:

לא ידוע לי על מקרים לדורשים בעד הדולר
יותר מ-1.80 ל"י.

י. בדר:

מיהובנים של עצים, שאפשר להביא אותם בלי
רשיון מיוחד אלא על סמך רשיון כללי דורש
מטרד המסחר והחפשייה 500 פרוטה פרמיה על כל דולר. ליצואנים אזור
מספקים מטבע קלה משלמים פרמיה בעד היצוא. אני שומע שיש גם שער בינייה.

השאלה השניה היא: אם זה כך; כיוון שאותו חשבון, חשבון הפרשי השערים, אינו קיים, או שזהו חשבון סת' שלאט לאט מכסים את גרעונו, הייתי רוצה לדעת איך רושמים זאת? גם נותנים פרמיה או מקבלים פרמיה בעד דולרים? איפה זה מופיע? מי שולט על זה, האם האוצר יש איזו שליטה על כך? אם רושמים על חשבון האוצר דולרים ב-1.5 ל"י, איך הוא מקבל את ההפרש הזה? איך זה מתבטא במספרים במשך שנה זו?

הייתי מאד מרוצה אילו היינו מקבלים דו"ח בלתי סחייב על טשק המטבע החוץ ב-4 החודשים הראשונים של שנת התקציב.

סר ארנון: על 3 החודשים הראשונים אולי נוכל להכין.

י. גדר: כן הייתי מבקש לקיים דיון על עצם ההקצבות במטבע חוץ לא לצרכי בטחון אלא ליבוא. אני טרם יוכנעתי שהיה צורך בהרחבת היבוא בשנתיים האחרונות. אני יודע את הנימוקים הכלכליים החשובים של נגיד בנק ישראל, על כך שיש צורך לספק סחורות לשוק שיעמדו מול כוח הקניה הגדול; גם שמעתי את חשבון הרווחים של האוצר מסחורות סקריפ, מקררים חשמליים, מכונות וכו', אבל בכל זאת עוד צריך לשכנע אותי שמדיניות זו, העולה לממשלה עשרות מיליוני דולר לשנה, היא נכונה. אני יודע שהיום הייתי יכול לקנות מהאוצר יותר דולרים לבסיעה לחוץ לארץ מאשר לפני שנתיים. אני דוטה שהיום טשק מטבע החוץ מתנהל ביד לא כל-כך קטנה כמו בעבר, יש ליבראליזציה יתר. אני חושב שלאור ההקצבות לצרכי בטחון שיש בתקציב זה צריך לדבר על כיוון היבוא, כי כך אי-אפשר לצמצם את היקף התקציבים.

י. רוקח: אני מבקש לאפשר לחה"כ ספיר להציג שאלות בישיבה הבאה.

היו"ר י. גורי: בלי ספק.

סר ארנון: ברצוני לענות לשאלת חה"כ בדר בנוגע לשערים. נכון שיש שער שני בארץ, והוא השער של 1.5 ל"י עבור דולר הנהוג לגבי המוסדות כסוכנות ומוסדות ציבוריים אחרים. ההכנסות שמקבל האוצר מההפרש מופיעות בתקציב, מופיעות גם בדו"ח שפרסמנו היום.

אשר לפרמיה שאנו משלמים לעידוד היצוא, הפעם לא מופיע סכום גדול, משום שהמפקנו לשלם רק בעד פברואר ואולי מרס, מפני שאנו צריכים לבדוק את החשבונות.

אני חייב להדגיש שלא ידוע לי על שער שלישי, עליו דמוז חה"כ בדר בקשר עם יבוא עצים. יכול להיות שהיה יבוא מסויים שלפי הפרקטיקה של קרן ההשוואה קיבל הטל מיוחד. במידה שאנו יוצאים לעשות זאת יש לנו דרך הרבה יותר פשוטה - ואני חושב יותר מסודרת - והיא: להטיל מכס. אינני אומר שלא היו מקרים שהטלנו הטלים מסויים, בקשר עם חוטי כותנה למשל - ויכול להיות שיש עוד מקרים - כשהמסק דורש הגנה על היצוא המקומי, או כדי למנוע מחירים מופרזים הוגים והמחירים במסק מבוססים על רמה יותר גבוהה. במקרים אלה אנחנו מטילים מכס ואז יש אפשרות לדון אם זה רצוי או לא. אבל לא ידוע לי כלל שיש הטל של 500 פרוטה על דולר עבור מצרך מסויים. אם חה"כ בדר טוען שהיה איזה מקרה כזה, ואם הוא בטוח בכך - אני מוכן לברר. אולם עד כמה שידוע לי אין יבוא מיוחד שהשער עבורו הוא יותר מ-1.80 ל"י הדולר.

י. רוקח: מהי הסובסידיה על מלט הנשלח לטה"ב?

סר ארנון: זהו עידוד רגיל של היצוא. אנו מאפשרים להם לקנות דלק הכי זול, כמו חברת החשמל, ונותנים פרמיה גבוהה שאנו נותנים לכל יצוא במטבע קשה. הפרמיה תהיה כ-700 פרוטה לדולר ערך מוסף. זאת אני מוסר לא לפרטום.

הישיבה ננעלה בשעה 19.00.